

6) ז"ב קב: ערכן סה. ת"כ פ' בחקומו פתק י. 8) נכתיב טוסף: סס. וכו' זכ"ב ונכתבין. 9) ופי מרי וקב ויהי שגה קצין שהא חזי סאה. ערוך. 10) ז"ב קב: 8) (נדרים יא.) ומכר עד שם י: עוד בשבעות לו. עוד בגיטין מו: עה. וענין תנאי כפול בפלונית ע"י יבמות גג. 11) נכתיב טוסף: משה. 12) משנה בערכין יד פ"א, ע"ש. 13) נסח כו ע"ה פ"א. 14) נדרש"ר מקור, וליה ברש"ל ויתכן דל"ל מקור, והוא המשך הד"ה ומתה"ד הספלים. 15) נדרש"ר טוסף: מקודשת. 16) נדרש"ר י"ד: כגון אמר הר"ז גיטך אש תמני לו. 17) גיטין טה ע"ה. 18) נסח נדרש"ר. 19) רש"ל ורש"י מוסקין לו זה, 10) ונמי הטיב מוס' ז"ב קב: ד"ה מקדיש. 20) נדרש"ר ז"ב ממשך הידוע וה"פ שאפי' וכו'. 21) ועיי' מהרש"ל ומתה"ד. 22) ומן דל"ל לגבין. ק. ונדרש"ר עמוקין. 23) ונראה דיש להסיק: ואם. 24) ז"ב ט' ע"ה, ע"ש.

תורה אור הש"ס

1. ואם משדה אהוהו קדיש איש לוי והיה ערפך לפי ורעה זרע זרעין ששים בחמשים שקל בקטן: ויקרא כו טז 2. ויאמר משה אלהים אם יעברו בני גד ובני ראובן אתכם את הירדן כל חלוץ למלחמה לפני? ונבכשו הארץ לפיכך ותנתם להם את ארץ הגולגל האהוה: במדבר לב כט

מוסף תוספות

א. כל זה מפרש רש"י ב"ב דף קג. ב. ועוד דא"כ מאו הוי פריך בתו הכי והתנאי שדה וכי' החכם ודאי קדשי לפי שמקדיש בפרישו אבל הכא שאין מקדיש בפרישו לפי קדשי כלל. מוס' ה"ל"ה ג. שאינם ראויים לזריעה אפי' פחות מכאן נמי, והשטת נמי פריך מנייהו מדריש"ת לשוניו שדיר דארעא מקורי. מוס' ה"ל"ה ד. אלא אמר לא יא ראוי לזריעה קדושה לפי חשבון בית זרע חומר שעורים. מוס' ז"ב קב: ד"ה פי. ה. דפחות מכאן הוי הכל שדה אחת, ונבחרין עשרה ועמוקין עשרה חשובין שדה בפ"ע. ש"ס. ו. כיון דלאו בני זריעה ניהו. מוס' ה"ל"ה ו. ואף לענין מעיד כן שהרי לא חילק בה אלא מטעם שצריך היה לאומרו ואין זה טעם אלא לתנאי כפול. המאלי. ח. דל"מ כיון דאיכא קרא יתירא שמענין מיניה דלא הוי תנאי אמר לא היה דומה לתנאי זה בכל ענין, והרבה דלא מייתר ליה קרא הוי תנאי אפי' דלא דמי כלל. מוס' ה"ל"ה. ועיי' לשון תוס' ה"מנצח מנהיג"ה. אלא דלא חש לפלוגי אלא בתנאי כפול משום שראוי לא שרירי טעמא דמעשה שהיה כן היה אבל כפול דאי צריך טעם למה הוצרך לכפול התנאי. ר"ן. ט. משאר בסו"ט. מוס' ה"ל"ה. י. שיפסידה לגמרי. סס.

האומר פרק שלישי קידושין

בשעת היובל זמן שהיובל נהג של שנה אחת שפיונו ונהג מגזירת הכתוב אחת יפה ואחת רעה¹ אבל זמן שאין היובל נהג נקדש² בשוין³: ונקעים⁴ כמין וגומות: נהי דבהדי ארעא לא קדשי להיות נמדדים בקרקע שזה להיות נמדדין לפי מה שיש בהן ולא יעלה מדרון שלהן בשבזון: שדה מה שלמד לומר. והוא ליה למכתב ואם מנחתו יקדש איש וגו' וכתב ואם משה אחותו: בענין הזה. כדי זרע חומר שעורים: לפי. חזי כור: סרקב. חזי סאה: דלאו בני זריעה ניהו. וכתב הכתוב זרע ומידי דלאו בני זריעה ניהו אינן נפדים בדמים הללו לאלא בשוויה: דומיא דסלעים. סתמם כלע אין ראוי לזריעה דקשה הוא: לאגני דארעא מקור. הנקעים קרויין אגנות הקרקע שהמים מתמזין לתוכן כמו וישם באגנות (שמות כד): **שדרא דארעא.**⁵ מקום הסלעים אין להם שם סלעים לעממן אלא על שם הקרקע הם נקראים שדראות הקרקע: הכא מאי. גבי קדושי אשה אם היו זו סלעים ונקעים של טפחים ואינן מלאים מים: **להקדש מדמינן לה.**⁶ ואין נמדדין עמה: או למכר מדמינן לה. ואין נמדדין: בתנאי כל טנאי. שאין כפול: כסנאי בני גד ובני ראובן אינו טנאי. ואפי' שזה נקיים כסנאי ונקיימו הדברים ס' כגון רהי זה גיטך על מנת שתמני לי מאתיס זו ולא פירש לכפול ואם לא תתני לי לא יח' גט אין כאן טנאי של מאתיס זו כלל ואפי' לא נתנה הוי גט וכמו שמלניו שהוצרך משה רבינו ע"ה לכפול ואם לא יעברו חלוצים אחסם ונאחו צמוכס שטע מינה דאי לא ככל הימה מתנתו קיימת ונחלין אך גלעד אפילו לא יעברו את הירדן ע"פ שאמר אם יעברו ונתתם לית לן מכלל הן אתה שומע לאו. וה"ה נמי דבעינן תנאי קודם למעשה⁷ מדלא אמר לנו להם אם יעברו משמע דאם אמר הכי לא אחי תנאה ומצטל מעשה דמתנה דקמייה. ושמענין נמי דבעינן הן קודם ללאו⁸ דלא אמר תחלה אם לא יעברו אל תתנו ואם

ה"ג המקדיש שדהו בשעת היובל. פירוש זמן שהיובל נהג ול"ג בשנת היובל דאם כן משמע דמיירי בשנה עומתה של יובל ובהא פליגי רב ושמואל במסכת ערכין (דף כד.) מד אמר אינה קדושה כל עיקר ומד אמר קדוש ויולא⁹:

אין נמדדין עמה. פירש בקונטרס¹⁰ להיות נגאלים גזין חומר שעורין אבל ליגאל בשוין מיהא קדשי דאין לומר דלא קדשי כלל דהא לא גרע מצור וגם ושובך דמנן ס"פ המוכר את הציט (ז"ב דף ע"ה). המקדיש שדהו הקדיש כולו ואפילו צור וגם ושובך וכל שכן סלעים ונקעים: נקדשו באפי נפשיהו. פירש בקונטרס¹¹ להיות נמדדים לפי מה שיש בהן ולא יעלה מדרון שבהן לחשבון כי אם קרקעית הנקעים וזריש פ' צית כור (ז"ב קב). פרש"ם דהכי פריך נהי דבהדי ארעא לא קדשי כלומר אם אינו רוזנה למודו עמה לפי שהיא שדה בפני עצמה ויכול לפדות כל אחד ואחד בפ"ע כאילו הקדיש שמי שיות שיוכל לפדות זה בלא זה וזה נקדשו באפי נפשיהו מכל מקום כשירצה יפדה אותן נקעים בפני עצמן לפי חשבון בית זרע חומר שעורין ז' שקל כסף ולא ניראה דמשמע מתוך פירושו להקדיש שדה אחד שאין זו נקעים שאין יכול לפדותו לחנאין ולימא דהא אמרינן לעיל בפ"ק (דף כ:): המקדיש שדה אחתה ליה וגואל לחנאין לכן נראה כפירוש הקונטרס¹²: **אי הבי אפילו פחות מכאן נמי.** ק"ק מאי אפי"צ איכא הכא דהא אפי" מיימי צלא מלאים מים תקשי נמי מסלעים ונראה לר"י לפרש אי אמרת בשלמא דלא קפדינן ארצוי לזריעה¹³ נוחא דפחות נמדדין עמה¹⁴ אבל השתא דבעינן רצוי לזריעה פחות מכאן נמי אמאי נמדדין עמה: **כ"ו תנאי שאינו בתנאי בני גד ובני ראובן אתה תנאי.** פי' בקונטרס ואפילו לא נתנו התנאי כפול כגון הרי זה גיטך אם תמני לי מאתיס זו ולא פירש לכפול ואם לא תמני לא יח' גט אין כאן טנאי של מאתיס זה כלל ואפי' לא נתנה לו

סא.

**עין משפט
נר מצוה**

לה א מ"י פ"ד מהלכות ערכין הלכה ב: ל' ב מ"י שם הלכה ג: ל' ג מ"י שם הלכה ד: לה ד מ"י שם הלכה ו: ל' ד מ"י פ"ה מהל' ממירה הלכה א טוש"ע ח"מ סוהן רית ספק א: ו ד מ"י פ"ו מהלכות אבות הלכה ה סנה עשין מ"ח טוש"ע א ה"ע ק"י לח ספק כב: מ"ז מ"י שם פ"ו הלכ' ב סנה שם טוש"ע א ה"ע ק"י לח ספק ב:

מוסף רש"י

הובא בסוף התוספת.

תוס' ר"י הזקן

בזמן שהיובל נהג. שכל שדה אחתה פרינה שיה אחת יפה ואחת רעה, אבל בזמן שאין היובל נהג פודה שבוה. נקעים. גומות. בהדי ארעא. להיות נמדד בקונטרס שלהם. באפי נפשיהו. להיות נמדדים לפי מה שיש בהם ולא יעלה תל שלהן בחשבון. דלאו בני זריעה. וקראי כתיב זרע, אבל מה שאינו ראוי לזריעה אינו נפדה בזה הערך אלא בשוין. ג' כו אמנות מי בקרקע הם נקראים. הכא מאי. אמר לה על מנת שיש לו בית כור עפר יש לו שם מדמינן לה. ואינה מקודשת כהם מים. להקדיש מדמינן לה. ומקודשת. או למכירה מדמינן לה. ואינה מקודשת שהיא אין לו בית כור שאין נמדדין עמה הנקעים. טוחנא. ואפי' דלעיל לא אמרינן טוחנא התם הוה שלא נתקיים דבית כור עפר קאמר לה על זה המקום ראוי לזריעה בית כור. מתינאי. ר' מאיר אומר כ"ו ובני ראובן אתה תנאי אלא לפלוגי אחי נמי דלעיל כ"ו דלעיל ע"ה הוי תנאי כ"ה כפילה וקאמר שכל תנאי צריך כפילה ואפילו בעל מנת, ולית הלכתא כוונתה בהאי. כונאי בני גד ובני ראובן. שהיה כפול שאמר ואם לא יעברו לא יתנו להם את ארץ גלעד. אינו תנאי. דלא אמרינן מכלל הן אתה שומע לאו והמתנה או למעשה קיים אפי' שלא קיים את התנאי. והד"י דלפנין מתנאי בני גד ובני ראובן דבעינן הן קודם ללאו שהרי אמר תחלה אם יעברו ואח"כ אמר ו' אם יעברו נמי תנאי קודם למעשה דקאמר אם יעברו ונתתם, ולא אמר לנו אם יעברו, כדאיתא בהשוכר והפועלים (ב"מ ז' א.) ובפרק מי שאחזו [גיטין ע"ה, א] שם בארנו שדעת הר"ם [אישות פ"ו ה"ב] שאין במשפטני התנאי ל' מאיר אלא הני ג' ותנאי בהדי שאפשר ליקימו. והאי לא חזינן ליה מתנאי בני גד ובני ראובן אלא ממה שהשיב משה וסדר דבריו שכל תנאו והקדים הן ללאו ואמר תנאי קודם למעשה, מה לו לסדר דבריו כן אם לא להודיע ועונ שרוא התנה להם שייעשו בקשותיו והיינו ארץ סיחון לא גמרי מהאי אנפא כלל שהם שאלו ממנו מה שיהיו צריכים והוא שאל מהם מה שהיה ודמי ליה. כגון הדיא דפרק המדיר (כתובות ע"ה, א.) דבעי תנאי דאפשר לקוימי על ידי שליח, ופרישנא נמי התם שדעת רב אשי דמעשיו ועל מנת (דעל מנת) לא צריך חד מאניפ דתנאי, תרע שיה דעת ה"רם שהרי לא הביא במשפטני התנאי באישות פ"ו [שם] אלא הני ד'. וקאמר רבי מאיר שאם אמר הרי את מקודשת לי בפרותה זו אם תתני לי כך וכך מכאן עד יום פלוני או ה"י גיטך אם תתני לי כך וכך, אם לא כפול

צריכים והוא שאל מהם מה שהיה צריך. ואפי' דאמר ר' אדא בפרק מי שאחזו [שם ע"ה ב] מכדי כל תנאי מהיכא גמרין להו מתנאי בני גד ובני ראובן מה התם תנאי בהדי רבא רבא אשי פליגי בהדיא אוקימתא ודמי ליה. כגון הדיא דפרק המדיר (כתובות ע"ה, א.) דבעי תנאי דאפשר לקוימי על ידי שליח, ופרישנא נמי התם שדעת רב אשי דמעשיו ועל מנת (דעל מנת) לא צריך חד מאניפ דתנאי, תרע שיה דעת ה"רם שהרי לא הביא במשפטני התנאי באישות פ"ו [שם] אלא הני ד'. וקאמר רבי מאיר שאם אמר הרי את מקודשת לי בפרותה זו אם תתני לי כך וכך מכאן עד יום פלוני או ה"י גיטך אם תתני לי כך וכך, אם לא כפול

תנאו הרי היא מקודשת ומגורשת אפי' שלא נתנה שהתנאי כולו, ואם בא אחר וקדשה מקודשת לראשון, והיה"ז אם גרע אדא מהני ד' משפטני

